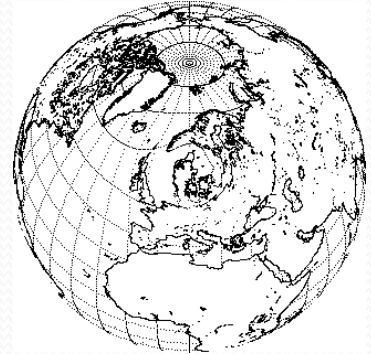

OKTATÁSI ÉS MUNKAERŐ-PIACI VIZSGÁLATOK AZ ÉSZAK-TISZÁNTÚLI ROMA LAKOSSÁG KÖRÉBEN – AVAGY AZ INTEGRÁCIÓS FOLYAMATOK ELMÉLYÜLÉSE

*A Magyar Regionális Tudományi Társaság XV. Vándorgyűlése
Dualitások a regionális tudományban
2017. október. 20*

**Készítette: Kóti Tibor
PhD-hallgató
Debreceni Egyetem
Társadalomföldrajzi és
Területfejlesztési Tanszék**

**Külső doktori szakmai gyakornok
Belügyminisztérium
Közfoglalkoztatási és Vízügyi
Helyettes Államtitkárság**

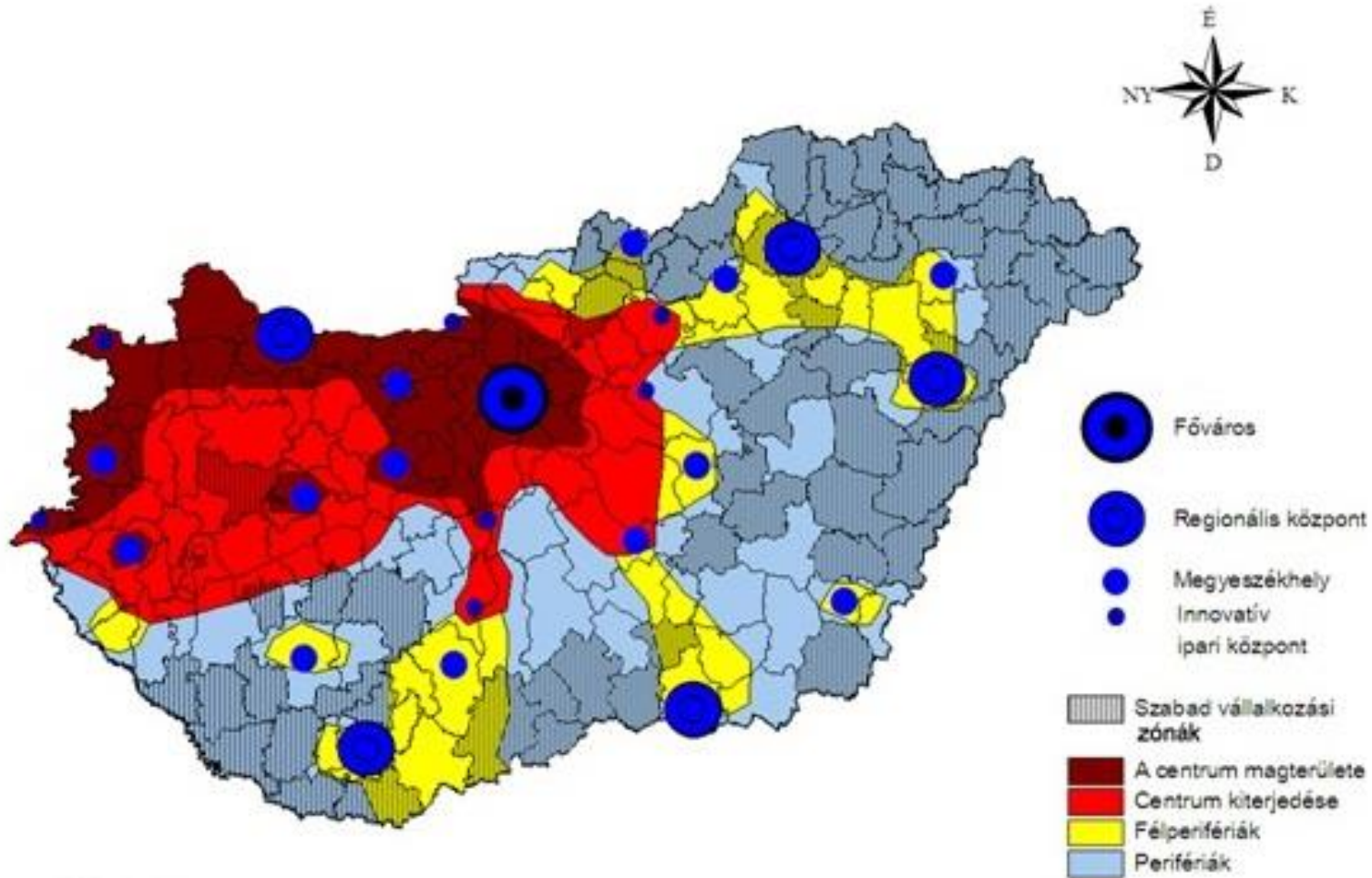
E-mail: tiborkoti7@gmail.com

Roma népesség vizsgálata Magyarország északkeleti határtérségében

- A kutatás a *DE Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék*, ill. a *Partiumi Keresztény Egyetem* közreműködésével valósult meg.
- A kutatást az *Emberi Erőforrások Minisztériuma* támogatta.
- A vizsgálatok során azok a települések kerültek a célcsoportunkba, ahol a roma népesség száma meghaladta a 30 főt (KSH, DE korábbi felmérései alapján), vagy RNÖ található a településen.
- Az önkormányzatok mellett a *Roma Nemzetiségi Önkormányzatok* vizsgálata kiemelt prioritású volt.
- A felmérés során **273** települési önkormányzat, ill. **185** RNÖ szociálgeográfiai kiértékelése történt meg.

A vidéki térségek periferizálódása – Magyarország térszerkezete

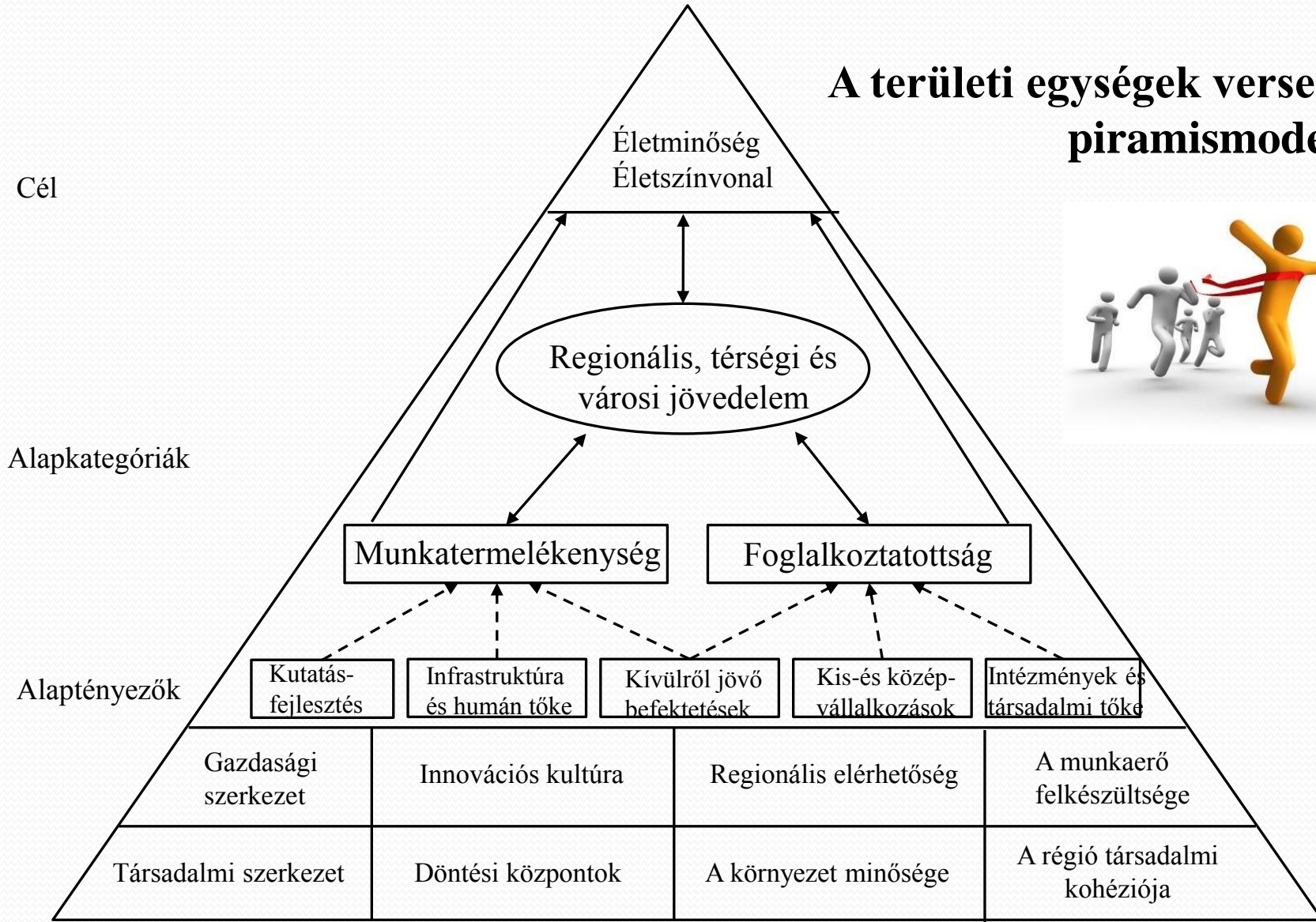
- Markáns területi különbségek figyelhetők meg az országban – a regionális különbségek növekedése jelentős.
- A térszerkezeti különbségek oldása érdekében elengedhetetlen a regionális, illetve területfejlesztési politika tudatos, tervszerű átgondolása, kialakítása.

Miért az oktatás, és a munkaerőpiac?

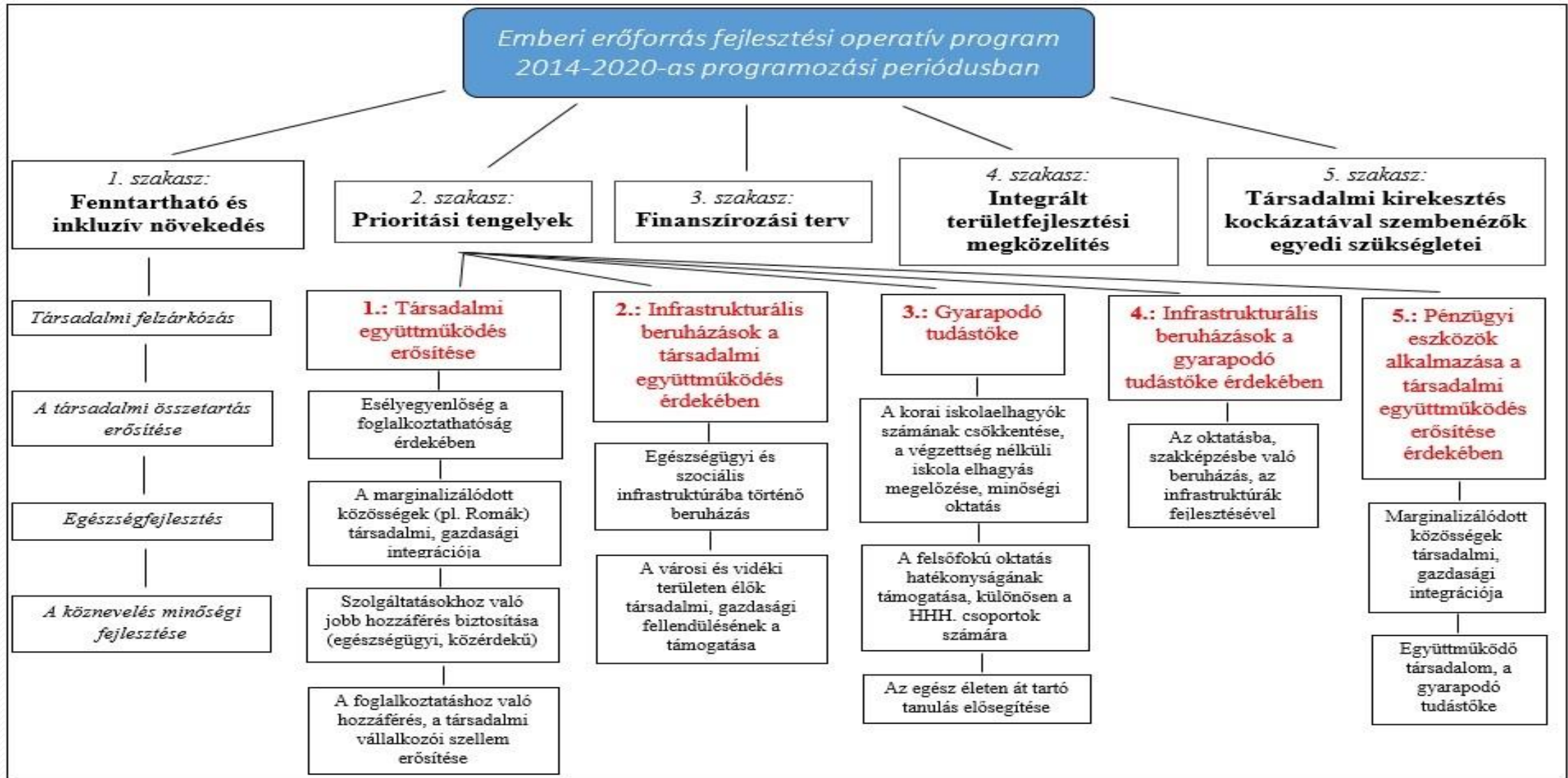
- A roma etnikum **aluliskolázottsága**, már-már tradíciónak számít a magyar oktatási rendszerben.
- Az oktatás az **integráció** egyik legfontosabb alapfeltétele.
- A roma etnikum **alacsony foglalkoztatottsága** évtizedekre visszanyúló probléma.
- Az emberi erőforrás **fejlesztést kiváltó** legfontosabb tényezők.

A területi egységek versenyképességének piramismodellje

Az emberi erőforrás fejlesztés legfontosabb céljai

A roma népesség száma Észak-Tiszántúlon

- 264 település releváns válasza alapján – **123.813 fő.**
(önkormányzati választások alapján)
- A roma nemzetiségi önkormányzatok válasza alapján – **123.703 fő.**

Püspökladány: 3625 fő

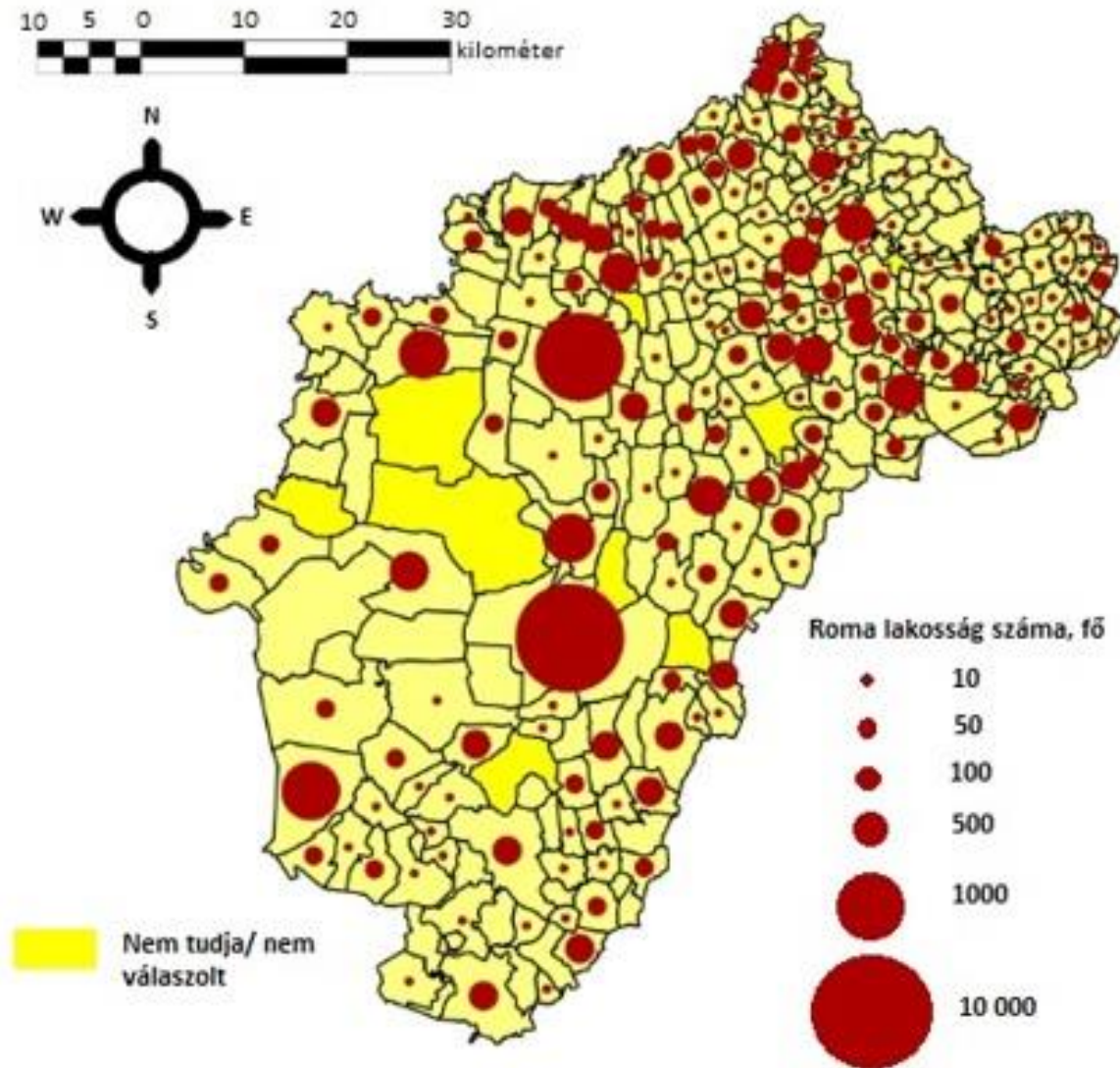
Hajdúhadház: 3500 fő

Tiszavasvári: 2569 fő

Hodász: 2250 fő

Nyírmada: 2000 fő

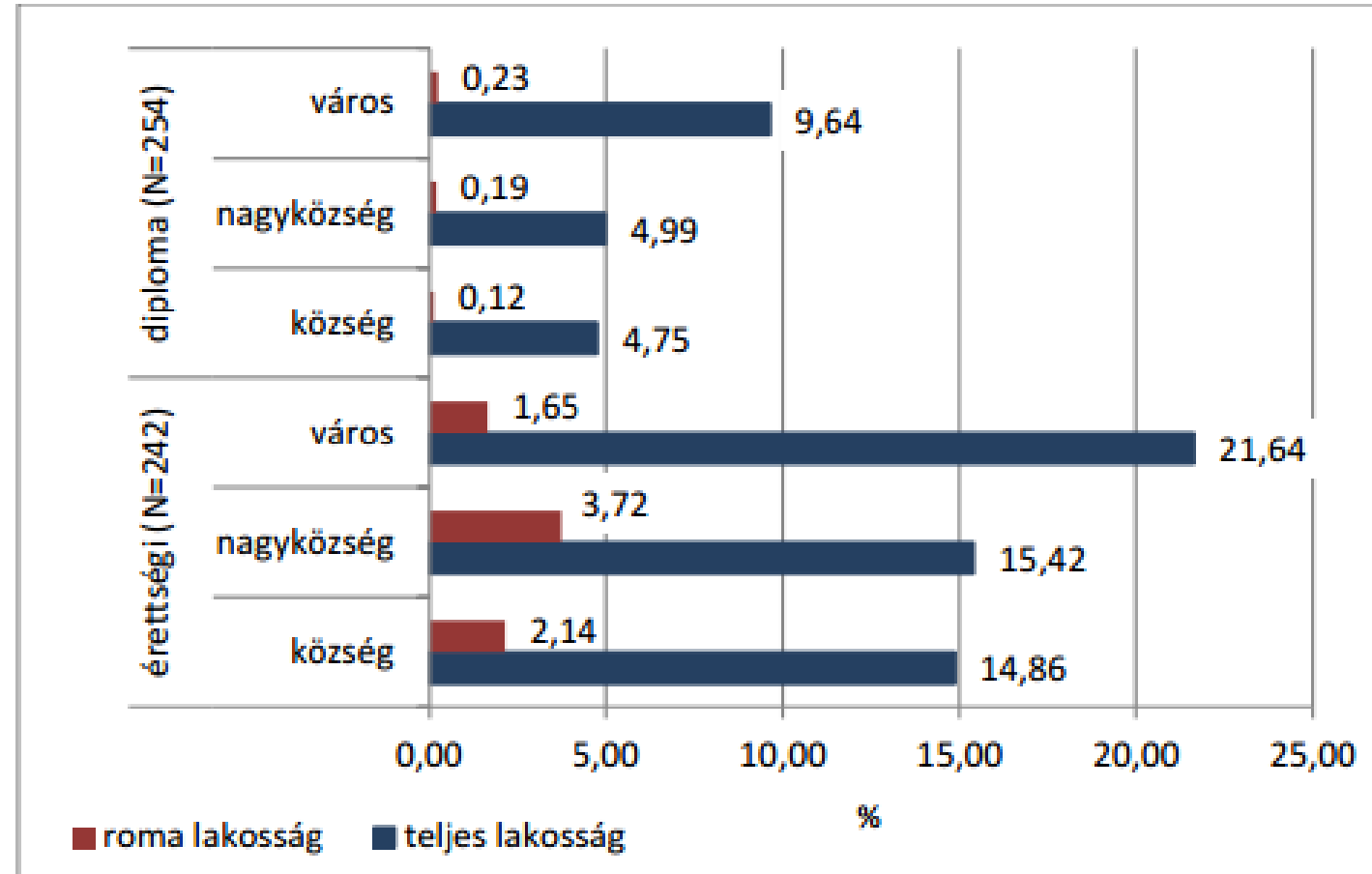
Nagyecsed: 2000 fő

Észak-Tiszántúl – iskolázottsági mutatók

A Magyar-Román határvidéken élő roma lakosok iskolázottsági mutatói a teljes népességben belül

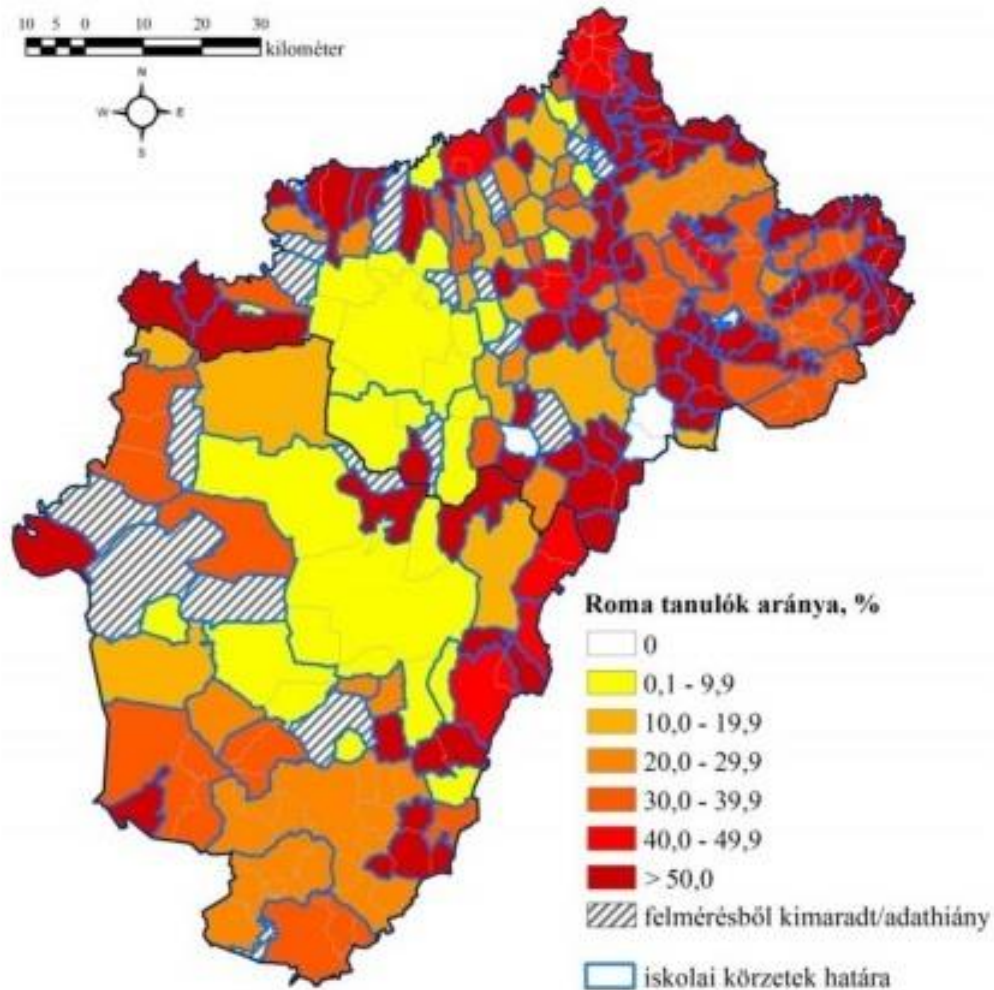
- A cigányság foglalkoztatottságának növelése érdekében elengedhetetlen az oktatási politika átgondolása.
- A vizsgálatból leszűrhető, hogy a hatékonyabb integráció eléréséhez, az emberi erőforrások aktivizálásához mindenképpen szemléletváltás szükséges a roma tanulók körében.

Forrás: A DE-PKE felmérése alapján, 2016

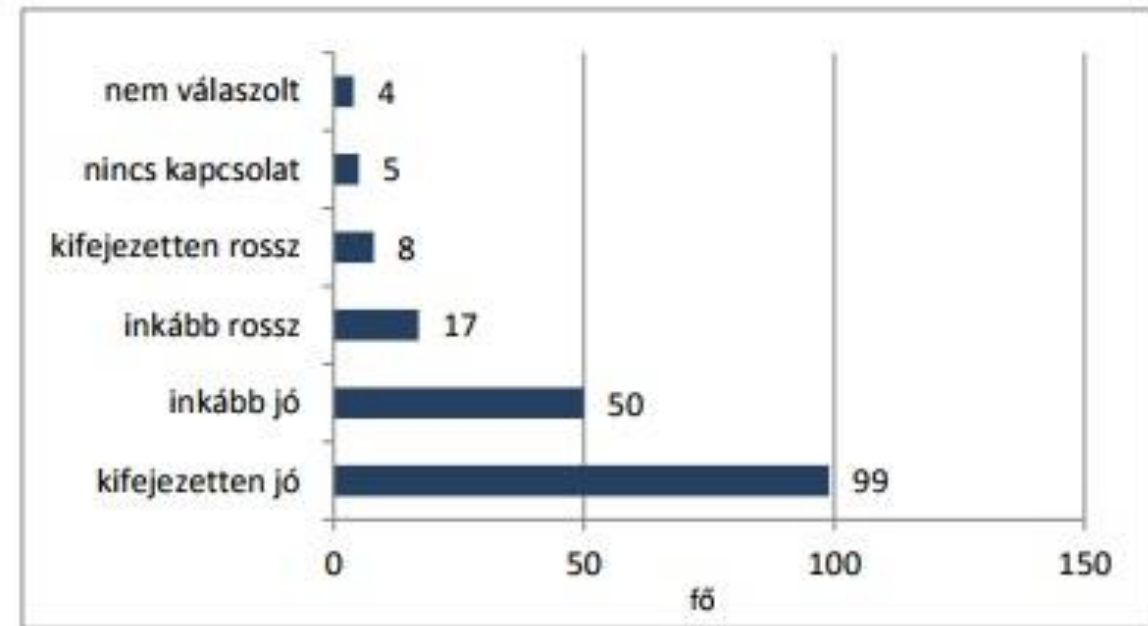
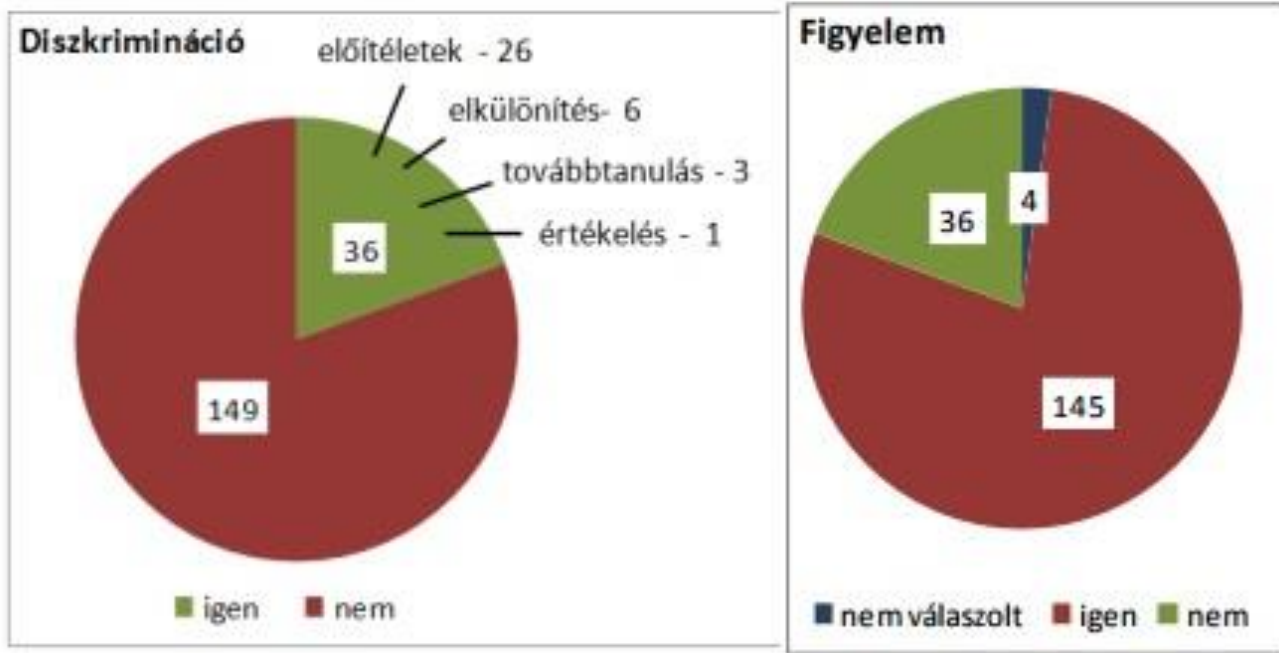

Roma tanulók aránya az általános iskolában

- 63 iskolai körzetben több, mint 50% a roma tanulók aránya (20 iskolai körzetben 70-90%-os az arány).
- A passzív szegregáció jelensége egyre nagyobb méreteket ölt.
- A külső perifériákon az integráció megteremtése egyre inkább negatív képet prognosztizál.

Az integráció egyik legfontosabb akadályozó tényezője – diszkrimináció az oktatásban

A diszkrimináció és a figyelem megjelenése az oktatási intézményekben a roma nemzetiségi önkormányzatok megítélése alapján.
Forrás: a DE – PKE válaszai alapján

A roma nemzetiségi önkormányzatok és az oktatási intézmények közötti együttműködés a roma nemzetiségi önkormányzatok válaszadása alapján.
Forrás: a DE – PKE válaszai alapján

Észak-Tiszántúl – a közfoglalkoztatás tükrében

- A *közfoglalkoztatás* kiemelt szerepet kap mind a két megyében.
- A határ menti térségekben (községekben, nagyközségekben) *döntő* jövedelemszerzési forrás a közfoglalkoztatás.
- Nem ritka, hogy családonként 2-3 fő is közmunkát végez.
- Az aprófalvas térségekben rendkívül *nehéz* integrálódni az elsődleges munkaerő-piacra.

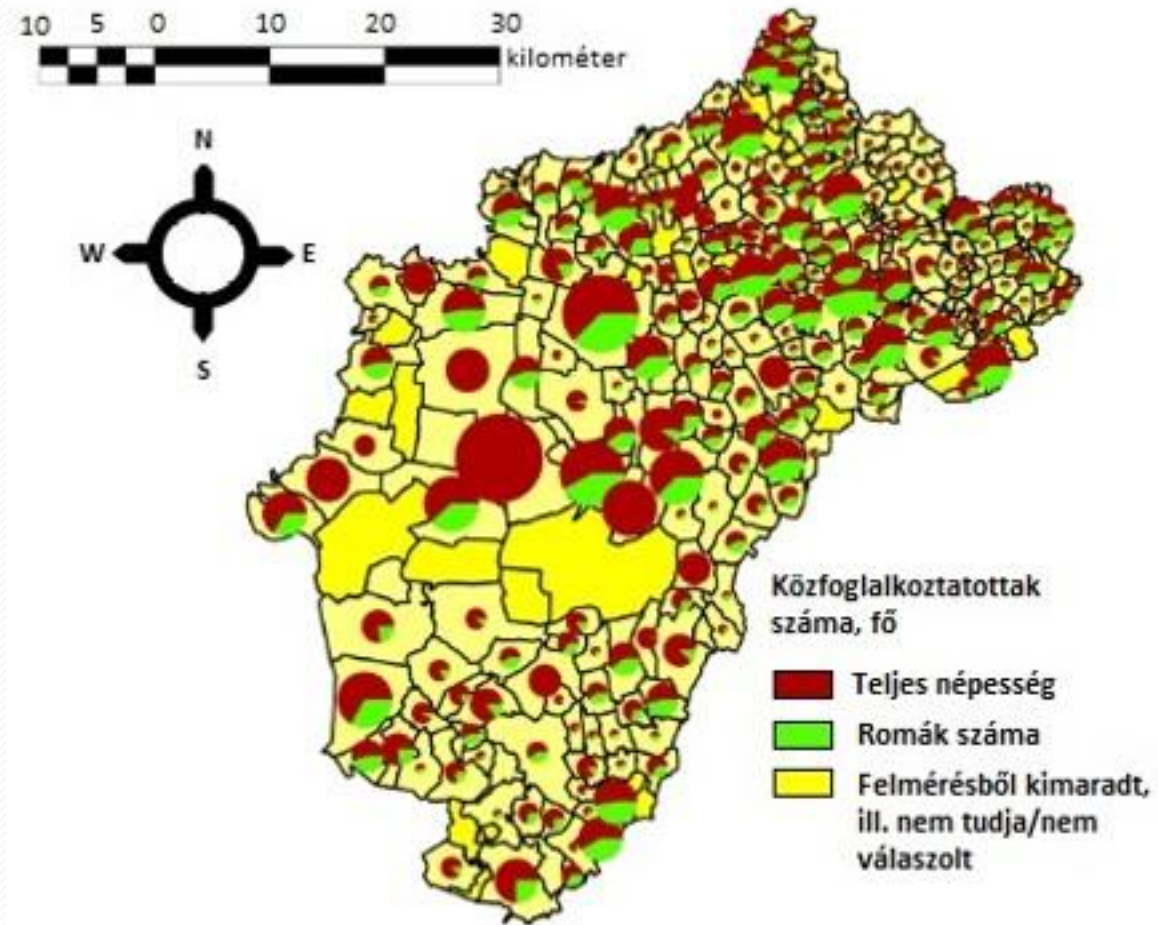
Hajdúböszörmény: 1625 fő - ? fő Roma

Nyíregyháza: 1500 fő, ebből – 900 fő Roma

Hajdúhadház: 1100 fő, ebből - 900 fő Roma

Tiszavasvári: 600 fő, ebből – 540 fő Roma

Mátészalka: 653 fő, ebből – 550 fő Roma

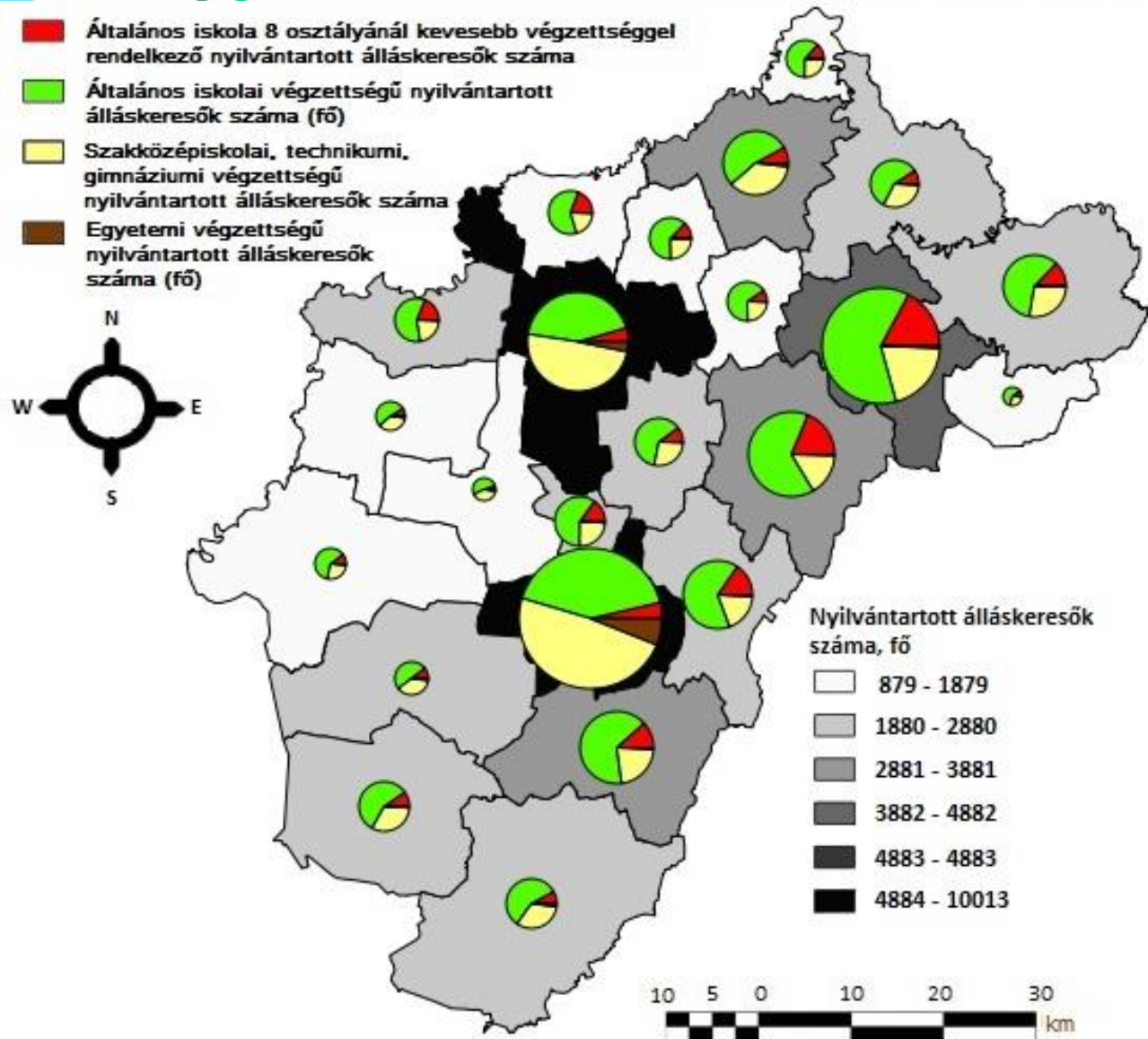

Roma népesség munkaerő-piaci helyzete

	Önkormányzati válaszadások (N=273)		RNÖ válaszadások (N=185)	
	Igen	Nem	Igen	Nem
Van-e helyben olyan munkalehetőség, ahol több roma is dolgozik?	105	165	120	65
Van-e a településen idénymunka lehetőség?	237	33	148	36
Jellemző-e a romák munkavállalási migrációja?	161	103	123	61
Vannak-e a településen roma vállalkozások?	115	158	95	90

Forrás: A DE-PKE felmérése alapján (2016), saját szerkesztés

Észak-Tiszántúl nyilvántartott álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint, 2015

- A hipotézis, miszerint az alacsony iskolai végzettség szignifikáns a magas munkanélküliséggel, beigazolódni látszik
- A felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében, jól láthatóan minimális a munkanélküliség, éppen ezért a felsőoktatás presztízsének elősegítésére kiemelt figyelmet kell fordítani.

Az integrációs folyamatok elmélyülése

Konklúzió

- Az egyes területi szintek versenyképessége átalakult, az emberi erőforrások szerepe felértékelődött, ugyanis egy térség társadalmi-gazdasági fejlődését jelentős mértékben befolyásolja a meglévő **humán kapacitás** milyensége.
- A társadalmi, majd az ebből kialakuló **gazdasági depriváció** prevenciójára (főként a perifériákon) kiemelt figyelmet kell szentelni.
- A periférikus térségek gazdasági fellendülése a jövőben kulcskérdés lesz az ország számára, azaz hogyan tudja lebontani az elsősorban periférikus, markáns depressziós térszerkezeti problémával rendelkező térségek akadályozó tényezőit, s sikerül-e a centrum területekhez való **társadalmi, gazdasági felzárkózás?**
- A kormányzat Magyarországon érzékeli a **cigányságban rejlő humán erőforrás tartalékokat** (demográfiai robbanás).
- Az integráció elmaradása esetén a konfliktushelyzetek száma növekvő lesz, az **eltérő demográfiai helyzet** felerősíti a két életforma ellentéteit. (párhuzamos társadalom veszélyét el kell kerülni!)
- A határ menti térségekben tehát az egyik legnagyobb problémát a **munkahelyek nagyfokú hiánya** okozza, ami kilátástalan helyzetbe hozza az ott élő embereket.
- A kölcsönös javító szándék a cél, **a cigányintegráció felgyorsítása már nem odázható el** (ki kell nevelni egy széles integráció-barát cigány értelmiségi réteget).

Irodalomjegyzék

- TEPERICS K. (2003): A humán erőforrások szerepe a területfejlesztésben. In.: (szerk: Süli-Zakar I.) A terület-és településfejlesztés alapjai I, Dialog Campus Kiadó, Debrecen, pp. 395-411.
- PÉNZES J. (2014): Periférikus térségek lehatárolása – dilemmák és lehetőségek. Didakt Kft. Kiadó, Debrecen, 9 p.
- RECHNITZER J. (2008): *A regionális fejlődés új erőforrása: a tudás*. In: (szerk.: Baranyi B – Nagy J.) Regionalitás, területfejlesztés és modernizáció az Észak-alföldi régióban, Kiadja a DE Agrár- és Műszaki Tanulmányok centruma és az MTA Regionális Kutatások Központja, Debrecen, pp. 31-44.
- TÓTH J. (1991): *Az Alföld elmaradottsága*, In: Tisza-klub füzetek 1. (Szerk.: Rakonczai J.), Békéscsaba, pp. 16-18.
- SÜLI-ZAKAR I. (2003): *A magyar területfejlesztés az EU regionális politikájának tükrében*, In: Társadalomföldrajz – Területfejlesztés I.-II. (Szerk.: Süli-Zakar I.) Kossuth Egyetemi Kiadó Debreceni Egyetem, Debrecen. pp. 639-666.
- LENGYEL I. (2010): A globalizációs folyamatok térbelisége, területi verseny és versenyképesség, In: A terület-és településfejlesztés alapjai II. (Szerk.: Süli-Zakar I.), Dialog Campus Kiadó, Debrecen. pp. 184-202.
- <https://www.palyazat.gov.hu/download.php?objectId=53462> - *Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program*.
- Jász E. (2016): *A cigányság helyzete az oktatásban*. In.: Roma népesség Magyarország északkeleti határtérségében (Szerk.: Szilágyi F – Péntzes J.), Partium Kiadó, Nagyvárad. pp. 127-145.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

